

AD SECUNDUM dicendum, quod intrantes debent acquirere puritatem mentis; sed exeuntes debent eam purgare: et ideo exeuntes debent inungi in illis partibus, quibus contingit puritatem mentis inquinari.

AD TERTIUM dicendum, quod secundum quorundam consuetudinem fit in renibus, propter hoc, quod ibi maxime viget appetitus concupiscibilis: sed appetitiva non est prima radix, ut dictum est (*in corp.*).

AD QUARTUM dicendum, quod organa corporis, quibus actus peccati exercentur, sunt pedes, manus, et lingua, quibus etiam exhibetur unctio, et membra genitalia, quibus, propter immunditiam illarum partium, et honestatem sacramenti, non debet unctio adhiberi.

ARTICULUS VII.

132

UTRUM MUTILATI DEBEANT INUNGI IN ILLIS DICTIS PARTIBUS.

AD SEPTIMUM sic proceditur. Videtur, quod mutilati non sunt inungendi in illis dictis partibus, quia sicut hoc sacramentum exigit determinatam dispositionem in suscipiente, ut scilicet sit infirmus, ita et determinatam partem: sed ille qui non habet infirmitatem, non potest inungi; ergo nec ille qui non habet partem illam, in qua debet fieri unctio.

2. PRAETEREA. Ille qui est caecus a nativitate, non delinquit per visum: sed in unctione, quae fit in oculis, fit mentio de delicto per visum; ergo talis unctio caeco nato non debet fieri: et sic de aliis.

SED CONTRA est, quod defectus corporis non impedit aliquod aliud sacramentum; ergo nec istud impedire debet: sed de necessitate istius sacramenti est quaelibet unctio; ergo omnes debent fieri mutilatis.

RESPONDEO dicendum, quod mutilati etiam inungi debent, quanto propinquius fieri potest ad partes illas, in quibus unctio fieri debuerat, quia quamvis non habeant membra, habent tamen potentias animae, quae illis membris debentur, saltem in radice; et interius peccare possunt per ea, quae ad partes illas pertinent, quamvis non exterius.

Et per hoc patet solutio AD OBJECTA.

QUAESTIO XXXIII.

DE ITERATIONE HUIUS SACRAMENTI,
IN DUOS ARTICULOS DIVISA.

Deinde considerandum est de iteratione huius sacramenti.

Circa quod quaeruntur duo.

Primo. Utrum hoc sacramentum debeat iterari.

Secundo. Utrum in eadem infirmitate debeat iterari.

ARTICULUS I.

133

UTRUM HOC SACRAMENTUM DEBEAT ITERARI

(*S. Thom. ubi supr. art. 4. q. 1. et 2.*).

AD PRIMUM sic proceditur. Videtur, quod hoc sacramentum non debeat iterari, quia dignior est unctio, quae fit homini, quam quae fit lapidi: sed unctio altaris non iteratur, nisi altare illud fractum fuerit; ergo nec unctio extrema, quae adhibetur homini, debet iterari.

2. PRAETEREA. Post extremum nihil est: sed haec unctio dicitur extrema; ergo non debet iterari.

SED CONTRA. Hoc sacramentum est quaedam spiritualis curatio per modum corporalis curationis exhibita: sed curatio corporalis iteratur; ergo et hoc sacramentum iterari potest.

RESPONDEO dicendum, quod nullum sacramentale, nec sacramentum, quod habet effectum perpetuum, debet iterari, quia ostenderetur sacramentum non fuisse efficax ad faciendum illum effectum; et sic fieret injuria illi sacramento. Sacramentum autem, quod habet effectum non perpetuum, potest iterari sine injuria, ut effectus deperditus iterato recuperetur; et quia sanitas corporis, et mentis, quae est effectus huiusmodi sacramenti, potest amitti, postquam fuerit per sacramentum effecta; ideo hoc sacramentum sine sui injuria potest iterari.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod unctio lapidis fit ad ipsius altaris consecrationem, quae est perpetuo in lapide, quamdiu altare manet; et ideo non potest iterari: sed haec unctio non fit ad consecrationem hominis, cum non imprimatur per eam character; et ideo non est simile.

AD SECUNDUM dicendum, quod illud quod secundum aestimationem hominum est extremum, quandoque secundum rei veritatem non est extremum: et sic dicitur hoc sacramentum extrema unctio, quia non debet dari, nisi illis quorum mors est propinqua secundum existimationem hominum.

ARTICULUS II.

134

UTRUM IN EADEM INFIRMITATE DEBEAT ITERARI.

AD SECUNDUM sic proceditur. Videtur, quod in eadem infirmitate non debeat iterari, quia uni morbo non debetur nisi una medicina: sed hoc sacramentum est quaedam spiritualis medicina; ergo contra unum morbum non debet iterari.

2. PRAETEREA. Secundum hoc posset aliquis infirmus tota die inungi, si in eodem morbo posset iterari unctio: quod est absurdum.

SED CONTRA est, quod aliquando morbus diu durat post sacramenti perceptionem, et sic reliquiae peccatorum contrahuntur, contra quas principaliter hoc sacramentum datur; ergo debet iterari.

RESPONDEO dicendum, quod hoc sacramentum non respicit tantum infirmitatem, sed etiam infirmitatis statum; quia non debet dari nisi infirmis, qui secundum humanam aestimationem videntur morti appropinquare. Quaedam autem infirmitates non sunt diuturnae; unde si in eis datur hoc sacramentum, tunc quando homo ad statum illum pervenit, quod sit in periculo mortis,

3. PRAETEREA. In baptismo etiam quaedam spiritualis datur potestas accedendi ad sacramenta: et iterum est quoddam signaculum, cum sit sacramentum; ergo haec definitio convenit baptismo: et sic inconvenienter assignatur de ordine.

4. PRAETEREA. Ordo relatio quaedam est, quae in utroque extremorum salvatur: extrema autem relationis ordinis sunt superior, et inferior; ergo inferiores habent ordinem, sicut et superiores: sed in eis non est aliqua potestas praecminentiae, qualis ponitur hic in definitione ordinis, ut patet per expositionem sequentem (*loc. sup. cit.*), ubi ponitur promotio potestatis; ergo inconvenienter definitur hic ordo.

RESPONDEO dicendum, quod definitio, quam Magister de ordine ponit, convenit ordini, secundum quod est Ecclesiae sacramentum; et ideo duo ponit, scilicet *signum exterius* ibi (*signaculum quoddam, idest signum quoddam*), et *effectum interiorem* ibi (*quo spiritualis potestas, etc.*).

AD PRIMUM ergo dicendum, quod signaculum non ponitur hic pro caractere interiori, sed pro eo quod exterius geritur, quod est signum interioris potestatis, et causa: et sic etiam sumitur character in illa definitione. Si tamen pro interiori caractere sumeretur, non esset inconveniens; quia divisio sacramenti in illa tria non est in partes integrales, proprie loquendo; quia illud quod est res tantum, non est de essentia sacramenti: quod est etiam sacramentum tantum, transit; et sacramentum, et res manere dicitur. Unde relinquitur, quod ipse character interior sit essentialiter, et principaliter ipsum sacramentum ordinis.

AD SECUNDUM dicendum, quod quamvis in baptismo conferatur aliqua spiritualis potestas recipiendi alia sacramenta, ratione cuius characterem imprimit; non tamen hic est principalis effectus ejus, sed ablutio interior, propter quam baptismus fieret, etiam priori causa non existente: sed ordo potestatem principaliter importat; et ideo character, qui est spiritualis potestas, in definitione ordinis ponitur, non autem in definitione baptismi.

AD TERTIUM dicendum, quod in baptismo datur quaedam potentia spiritualis ad recipiendum, et ita quodammodo passiva: potestas autem proprie nominat potentiam activam cum aliqua praecminentia; et ideo haec definitio baptismo non competit.

AD QUARTUM dicendum, quod nomen ordinis dupliciter accipitur: quandoque enim significat ipsam relationem, et sic est tam in inferiori, quam in superiori, ut objecto tangit; et sic non accipitur hic: quandoque autem accipitur pro ipso gradu, qui ordinem primo modo acceptum facit; et quia ratio ordinis, prout est relatio, invenitur ubi primo aliquid superius altero occurrit, ideo hic gradus eminens per potestatem spiritualem ordo nominatur.

ARTICULUS III.

137

UTRUM ORDO SIT SACRAMENTUM.

AD TERTIUM sic proceditur. Videtur, quod ordo non sit sacramentum: sacramentum enim, ut dicit Hugo de Sancto Vict. (*lib. 1. de Sacramentis, part. 9. cap. 2. a princ.*), « est materiale elementum »: sed ordo non nominat aliquid huiusmodi, sed magis relationem, vel potestatem, quia ordo est pars potestatis, secundum Isidorum; ergo non est sacramentum.

2. PRAETEREA. Sacramenta non sunt de Ecclesia triumphante: sed ibi ordo est, ut patet in angelis; ergo ordo non est sacramentum.

3. PRAETEREA. Sicut praelatio spiritualis, quae est ordo, datur cum quadam consecratione, ita et praelatio saecularis, quia et reges inunguntur, ut dictum est (*q. 19. art. 3. arg. 2.*): sed regis potestas non est sacramentum; ergo nec ordo, de quo hic loquimur.

SED CONTRA est, quod ab omnibus enumeratur inter septem Ecclesiae sacramenta.

Praeterea. « Propter quod unumquodque tale, et illud magis »: sed propter ordinem fit homo dispensator aliorum sacramentorum; ergo ordo habet magis rationem, quod sit sacramentum, quam alia.

RESPONDEO dicendum, quod sacramentum, ut ex dictis patet (*q. 29. art. 1. et 4. Dist. 1. q. 1. art. 1. et part. 3. q. 60.*), nihil est aliud, quam quaedam sanctificatio homini exhibita cum aliquo signo visibili: unde cum in susceptione ordinis quaedam consecratio homini exhibeatur per visibilia signa, constat ordinem esse sacramentum.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod quamvis ordo in suo nomine non exprimat aliquod materiale elementum, tamen ordo non confertur sine aliquo elemento materiali.

AD SECUNDUM dicendum, quod potestates proportionari debent illis, ad quae sunt: communicatio autem divinorum, ad quem datur spiritualis potestas, non fit in angelis per aliqua sensibilia signa, sicut in hominibus contingit; et ideo potestas spiritualis, quae est ordo, non adhibetur angelis cum aliquibus signis visibilibus, sicut hominibus: et ideo in hominibus ordo est sacramentum, sed non in angelis.

AD TERTIUM dicendum, quod non omnis benedictio, quae hominibus adhibetur, vel consecratio, est sacramentum: quia et monachi, et abbates benedicuntur; tamen illae benedictiones non sunt sacramenta: et similiter nec regalis inunctio, quia per huiusmodi benedictiones non ordinantur aliqui ad dispensationem divinorum sacramentorum, sicut per benedictiones ordinis; et ideo non est simile.

ARTICULUS IV.

138

UTRUM FORMA HUIUS SACRAMENTI CONVENIENTER EXPRESSATUR.

AD QUARTUM sic proceditur. Videtur, quod forma huius sacramenti inconvenienter in litera (*4. Dist. 24.*) exprimitur, quia sacramenta efficaciam habent ex forma: sed efficacia sacramentorum est ex virtute divina, quae in eis secretius operatur salutem; ergo in forma huius sacramenti debet fieri mentio de virtute divina per invocationem Trinitatis, sicut in aliis sacramentis.

2. PRAETEREA. Imperare est ejus, qui habet auctoritatem: sed auctoritas non residet penes eum, qui sacramenta dispensat, sed ministerium tantum; ergo non deberet uti imperativo modo, ut diceret: « Agite », vel « accipite hoc aut illud », vel aliquid aliud huiusmodi.

3. PRAETEREA. In forma sacramenti non debet fieri mentio nisi de illis, quae sunt de essentia sacramenti: sed usus potestatis acceptae non est de essentia huius sacramenti, sed consequitur ad ipsum; ergo non deberet de eo fieri mentio in forma huius sacramenti.

4. PRAETEREA. Omnia sacramenta ordinant ad aeternam remunerationem: sed in formis aliorum sacramentorum non fit mentio de remuneratione; ergo nec in forma hujus sacramenti deberet de ea fieri mentio, sicut fit cum dicitur: « Habiturus partem, si fideliter, etc. ».

RESPONDEO dicendum, quod hoc sacramentum principaliter consistit in potestate tradita: potestas autem a potestate traducitur, sicut simile ex simili; et iterum potestas per usum innotescit, quia potentiae notificantur per actus; et ideo in forma ordinis exprimitur usus ordinis per actum qui imperatur, et exprimitur traductio potestatis per imperativum modum.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod alia sacramenta non ordinantur principaliter ad effectus similes potestati, per quam sacramenta dispensantur, sicut hoc sacramentum; et ideo in hoc sacramento est quasi quaedam communicatio univoca: unde in aliis sacramentis exprimitur aliquid ex parte divinae virtutis, cui effectus sacramenti assimilatur, non autem in hoc sacramento.

AD SECUNDUM dicendum, quod propter causam specialem hoc sacramentum prae caeteris per modum quendam imperativum exhibetur; quamvis enim in episcopo, qui est minister hujus sacramenti, non sit auctoritas respectu collationis hujus sacramenti; tamen habet aliquam potestatem respectu potestatis ordinis, quae confertur per ipsum, inquantum haec potestas a sua potestate derivatur.

AD TERTIUM dicendum, quod usus potestatis est effectus potestatis in genere causae efficientis, et sic non habet, quod in definitione ordinis ponatur: sed est quodammodo causa in genere causae finalis; et ideo secundum hanc rationem poni potest in definitione ordinis.

AD QUARTUM dicendum, quod aliter se habet in hoc, et in aliis sacramentis; nam per hoc sacramentum confertur officium aliquod, vel potestas aliquid faciendi, et ideo convenienter fit mentio remunerationis acquirendae, si fideliter administraretur: sed in aliis non confertur simile officium, vel similis potestas ad agendum, et ideo in illis nulla remunerationis mentio fit. Ad alia igitur sacramenta velut passive quodammodo se habet suscipiens, quia recipit ea propter proprium statum perficiendum tantum: sed ad hoc sacramentum se habet quodammodo active, quia illud suscipit propter hierarchicas functiones in Ecclesia exercendas: unde quamvis alia eo ipso quod gratiam conferunt, ordinant ad salutem, proprie tamen ad remunerationem non ordinant, sicut hoc sacramentum.

ARTICULUS V.

139

UTRUM HOC SACRAMENTUM HABEAT MATERIAM.

AD QUINTUM sic proceditur. Videtur, quod hoc sacramentum non habeat materiam, quia in omni sacramento, quod habet materiam, virtus operans in sacramento est in materia: sed in rebus materialibus, quae hic adhibentur, sicut sunt claves, candelabra, et hujusmodi, non videtur esse aliqua virtus sanctificandi; ergo non habet materiam.

2. PRAETEREA. In isto sacramento confertur plenitudo gratiae septiformis, ut in litera dicitur (4. Dist. 24.), sicut in confirmatione: sed materia confirmationis praeexigit sanctificationem; cum ergo ea quae in hoc sacramento videntur esse materialia, non sint praesantificata, videtur quod non sint materia hujus sacramenti.

3. PRAETEREA. In quolibet sacramento habente materiam requiritur contactus materiae ad eum, qui suscipit sacramentum: sed, ut a quibusdam dicitur, contactus ditorum materialium ad eum qui suscipit sacramentum, non est de necessitate sacramenti, sed solum porrectio; ergo praedictae res materiales non sunt materia hujus sacramenti.

SED CONTRA est, quod omne sacramentum consistit in rebus, et in verbis: sed res in quolibet sacramento sunt materia ipsius; ergo et res, quae in hoc sacramento adhibentur, sunt materia hujus sacramenti.

Praeterea. Plus requiritur ad dispensandum sacramenta, quam ad suscipiendum: sed baptismus, in quo datur potestas ad suscipiendum sacramenta, indiget materia; ergo et ordo, in quo datur potestas ad ea dispensanda.

RESPONDEO dicendum, quod materia in sacramentis exterius adhibita significat virtutem in sacramentis agentem ab extrinseco omnino advenire: unde cum effectus proprius hujus sacramenti, scilicet character, non percipiatur ex aliqua operatione ipsius, qui ad sacramentum accedit, sicut erat in poenitentia, sed omnino ex intrinseco adveniat, competit ei materiam habere: tamen diversimode ab aliis sacramentis, quae materiam habent, quia hoc quod confertur in aliis sacramentis, derivatur tantum a Deo, non a ministro, qui sacramentum dispensat: sed illud quod in hoc sacramento traditur, scilicet spiritualis potestas, derivatur etiam ab eo qui sacramentum dat, sicut potestas imperfecta a perfecta. Et ideo efficacia aliorum sacramentorum principaliter consistit in materia, quae virtutem divinam et significat, et continet, ex sanctificatione per ministrum adhibita: sed efficacia hujus sacramenti principaliter residet penes eum, qui sacramentum dispensat. Materia autem adhibetur magis ad demonstrandam potestatem, quae traditur particulariter ab habente eam complete, quam ad potestatem causandam; quod patet ex hoc, quod materia competit usui potestatis.

Et per hoc patet solutio AD PRIMUM.

AD SECUNDUM dicendum, quod materiam in aliis sacramentis oportet sanctificari, propter virtutem quam continet; sed non est ita in proposito.

AD TERTIUM dicendum, quod sustinendo illud dictum, ex dictis (*in corp. art.*) apparet causa ejus; quia enim potestas ordinis accipitur a ministro, sed non a materia, ideo porrectio materiae magis est de essentia sacramenti, quam tactus: tamen ipsa verba formae videntur ostendere, quod tactus materiae sit de essentia sacramenti, quia dicitur: « Accipe hoc, vel illud ».

QUAESTIO XXXV.

DE EFFECTU HUIUS SACRAMENTI,
IN QUINQUE ARTICULOS DIVISA.

Deinde considerandum est de effectu hujus sacramenti.

Circa quod quaeruntur quinque.

Primo. Utrum in sacramento ordinis conferatur gratia gratum faciens.
Secundo. Utrum imprimatur character quantum ad omnes ordines.

non recedit a statu illo nisi infirmitate curata; et ita non debet iterum inungi: sed si recidivum patiat, erit alia infirmitas; et poterit fieri alia inunctio. Quaedam vero sunt aegritudines diuturnae, ut hectica, hydropisis, et hujusmodi: et in talibus non debet fieri unctio, nisi quando videntur perducere ad periculum mortis: et si homo illum articulum evadat, eadem infirmitate durante, et iterum ad similem statum per illam aegritudinem reducat, iterum potest inungi, quia jam quasi est alius infirmitatis status, quamvis non sit alia infirmitas simpliciter.

Et per hoc patet solutio AD OBJECTA.

QUAESTIO XXXIV.

DE SACRAMENTO ORDINIS QUOAD EJUS ESSENTIAM, ET EJUS PARTES, IN QUINQUE ARTICULOS DIVISA.

Post haec considerandum est de sacramento ordinis: et primo de ordine in communi: secundo de distinctione ordinum: tertio de conferentibus ordinem: quarto de impedimentis ordinandorum: quinto de his quae sunt ordinibus annexa. De ipso autem ordine in communi tria videnda sunt: primo de ejus entitate, et quidditate, et partibus ejus: secundo de ejus effectu: tertio de susipientibus ipsum.

Circa primum quaeruntur quinque.

- Primo. Utrum ordo in Ecclesia esse debeat.
- Secundo. Utrum convenienter definiatur.
- Tertio. Utrum sit sacramentum.
- Quarto. Utrum ejus forma convenienter exprimatur.
- Quinto. Utrum hoc sacramentum habeat materiam.

ARTICULUS I.

135

UTRUM ORDO IN ECCLESIA ESSE DEBEAT.

(S. Thom. 4. Dist. 24. q. 1. art. 1. q. 1. et seq.).

AD PRIMUM sic proceditur. Videtur, quod ordo in Ecclesia esse non debeat: ordo enim requirit subjectionem, et praelationem: sed subjectio videtur repugnare libertati, in quam vocati sumus per Christum; ergo ordo in Ecclesia esse non debet.

2. PRAETEREA. Ille qui in ordine constituitur, alio superior fit: sed in Ecclesia quilibet debet se altero inferiorem reputare, Philipp. 2.: *Superiores invicem arbitrantur*; ergo non debet in Ecclesia esse ordo.

3. PRAETEREA. Ordo invenitur in angelis propter distinctionem eorum in bonis naturalibus, et gratuitis: sed omnes homines sunt in natura unum.

gratiarum etiam dona quis eminentius habeat, ignotum est; ergo ordo in Ecclesia esse non debet.

SED CONTRA. Ad Rom. 13.: *Quae sunt a Deo, ordinata sunt*: sed Ecclesia a Deo est, quia ipse eam aedificavit sanguine suo; ergo ordo in Ecclesia esse debet.

Praeterea. Status Ecclesiae est medium inter statum naturae, et gloriae: sed in natura invenitur ordo, quo quaedam aliis superiora sunt, et similiter in gloria, ut patet in angelis; ergo in Ecclesia debet esse ordo.

RESPONDEO dicendum, quod Deus sua opera in sui similitudinem producere voluit, quantum possibile fuit, ut perfecta essent, et per ea cognosci posset: et ideo ut in suis operibus repraesentaretur, non solum secundum quod in se est, sed etiam secundum quod aliis influit, hanc legem naturalem imposuit omnibus, ut ultima per media reducerentur, et perficerentur, et media per prima, ut Dionys. dicit (*cap. 5. Eccles. Hierarch. inter princip. et med.*): et ideo ut ista pulchritudo Ecclesiae non deesset, posuit ordinem in ea, ut quidam aliis sacramenta traderent, suo modo Deo in hoc assimilati, quasi Deo cooperantes; sicut et in corpore naturali quaedam membra aliis influunt.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod subjectio servitutis repugnat libertati; quae servitus est, cum aliquis dominatur aliis, ad sui utilitatem subjectis utens: talis autem subjectio non requiritur in ordine, per quem qui praesunt, salutem subditorum quaerere debent, non propriam utilitatem.

AD SECUNDUM dicendum, quod quilibet debet se reputare inferiorem merito, sed non officio: ordines autem officia quaedam sunt.

AD TERTIUM dicendum, quod ordo in angelis non attenditur secundum distinctionem naturae, nisi per accidens, in quantum ad distinctionem naturae sequitur in eis distinctio gratiae: attenditur autem in eis per se secundum distinctionem in gratia, quia eorum ordines respiciunt participationem divinorum, et communicationem in statu gloriae, quae est secundum mensuram gratiae, quasi gratiae finis, et effectus quodammodo. Sed ordines Ecclesiae militantis respiciunt participationem sacramentorum, et communicationem, quae sunt causa gratiae, et quodammodo gratiam praecedunt: et sic non est de necessitate nostrorum ordinum gratia gratum faciens, sed solum potestas dispensandi sacramenta. Et propter hoc etiam ordo non attenditur per distinctionem gratiae gratum facientis, sed per distinctionem potestatis.

ARTICULUS II.

136

UTRUM CONVENIENTER ORDO DEFINIATUR.

AD SECUNDUM sic proceditur. Videtur, quod inconvenienter ordo a Magistro (4. Dist. 24.) definiatur, ubi dicitur: «Ordo est signaculum quoddam Ecclesiae, quo spiritualis potestas traditur ordinato»; pars enim non debet poni genus totius: sed character, qui per signaculum exponitur in sequenti definitione [*al. distinctione*], est pars ordinis, quia dividitur contra id, quod est res tantum, vel sacramentum tantum, cum sit res, et sacramentum; ergo signaculum non debet poni quasi genus ordinis.

2. PRAETEREA. Sicut in sacramento ordinis imprimitur character, ita in sacramento baptismi: sed in definitione baptismi non ponebatur character; ergo nec in definitione ordinis poni debet.